

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

GÜZEL SANATLAR LİSESİ
TÜRK SANAT MÜZİĞİ
TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI
9 ve 10. Sınıflar

Ankara 2016

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	3
TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI	4
TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER	5
TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENME-ÖĞRETME YAKLAŞIMI.....	6
TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI.....	7
TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR	8
TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	9
TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE VE SÜRELERİ	10
9. SINIF TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI.....	11
10. SINIF TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI	14

GİRİŞ

Türklerin Orta Asya'da yaşadığı dönemlerden süzölmüş müzik birikimi, İslamiyet'in kabulünden sonra Türk-İslam ortak medeniyetinin müzik kültürüyle harmanlanmış ve Osmanlı Dönemi müziğinin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Günümüzde "Türk sanat müziği" olarak adlandırılan müzik türü; sadece Türk ve Müslümanlara ait bir müzik türü değil, Osmanlı Dönemi'nde yaşamış birçok etnik gruba ve dinlere mensup sanatçıların da katkı sağladığı ortak bir müzik kültürünün ürünüdür.

Müziğin, insanlığın ilk zamanlarından itibaren belli ses sistemi çevresinde geliştiği, zamanla çalgısal gelişmelere paralel olarak form ve biçimlere bürünerek zenginleştiği bilinen bir gerçektir. Zaman içerisinde, toplumdaki sosyokültürel gelişmelere paralel olarak müzikal yapı da her toplumda kendi çizgisinde gelişme göstermiştir. Bu çizgi, Doğu müziklerinde makamsal örgüleri getirmiş, Batı müziklerinde ise çok sesli özellik kazanmıştır. Ama halk içerisinde kabul gören müzik algısı, tek ses üzerine kurgulanmıştır. Önceleri Batı müziğinde de var olan koma seslerin zamanla terk edilmesi ve tamperaman sistemin kullanılması, Batı müziğindeki gelişme çizgisini kökten değiştirmiştir. Orta Çağ Avrupa'sında, kilisenin büyük etkisiyle çok sesli (polifonik) majör ve minör tonların kullanılması ile müzikal yapı tamperaman sisteme uyarlanmıştır. Bu geçiş; tavır, yorum, müzik duygusu ve ses sistemlerine de etki etmiştir. Ama müzik, her zaman evrensel bir dil olarak ilkel toplumlardan çağdaş toplumlara, insan ruh ve estetiğinin gelişmesine etkisi olan kültürel bir olgudur. Müziğin evrensel dili, anlayanlara dolaysız bir bilgi sunar; nesnelere, fikirleri, davranışları simgesel bir anlatımla canlandırır (Popescu-Judetiz 2007:13). Müzik türleri içerisinde Türk müziğinin gelişme çizgisi, diğer toplumların sahip olduğundan daha çeşitli ve zengin niteliktedir. Kendi iç yapısındaki zenginlik, Türk müziğini ayrı bir inceleme konusu yapmaktadır. Özellikle makamsal yapı, Türk müziğinin en köklü ve derin özelliğidir. Bu bağlamda, Türk müziği ile Batı müziğini birbirinden keskin çizgilerle ayıran özellik de burasıdır. Türk müzik kültürünü incelemek, sadece seslerin, ses aralıklarının ve perdelerin nasıl elde edildiğini anlamak değil, aynı zamanda bu alandaki tecrübelerin ortaya çıkardığı fikirleri, musikin yorumlanmasıyla uyandıran duygular arasındaki ilişkileri, musikide kullanılan çeşitli temalar ile üslupların kavramsallaşmasını da incelemek demektir (Popescu- Judetz 2007:13). Bu bağlamda müzik bilimi de farklı disiplinlerin (organoloji, etnomüzikoloji, halkbilimi gibi) yaklaşım ve yöntemlerini birlikte incelemeyi zorunlu kılmaktadır.

Bu programın amacı, geçmişten beri varlığını koruyan geleneksel sanat müziği repertuarını günümüz modern eğitim anlayışı ile işleyerek geçmiş ile bugün arasında bağ oluşturmak ve sanat müziği icrasının temel prensiplerini öğrenciye kazandırmaktır. Bu bağlamda, nota ve solfeje beraber ezberle dayalı bir repertuar aktarımı ile müzik hafızasının güçlendirilmesi de hedefler arasında yer almaktadır. Dersin temel aldığı prensip, nota olmakla birlikte yazılı ve sözlü kaynaklar da kültür kodlarının anlaşılması bakımından son derece önemlidir.

TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI

Türk Sanat Müziği Teori ve Uygulaması Dersi Öğretim Programı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır.

Bu programla öğrencinin;

1. Türk sanat müziğinde günümüzde kabul edilen arel-ezgi ses sistemi kapsamında geleneksel perdelerimizi, aralık bilgisini, usul bilgisini ve makam kavramını anlaması,
2. Çeşitli makamlarda oluşturulmuş seyirleri usul vurarak okuması,
3. Makamların anlatımında, sözlü eserlerin solfejini ve sözlerini okuması,
4. Öğrendiği eserleri çalgısında uygulaması,
5. Eserleri çeşitli kararlardan (perdelere) çalması,
6. Millî ve manevi değerlerimizi konu edinen eserleri ekleyerek repertuarını genişletmesi,
7. Ülkemizin musiki kültürüne hizmet etmesi amaçlanmaktadır.

TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER

Türk Sanat Müziği Teori ve Uygulaması Dersi Öğretim Programı'yla öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler aşağıda sunulmuştur:

1. Göçürme (tranpozisyon) yapma
2. Usul vurma
3. Makamları çalgısında uygulama
4. Temel müzik terimlerini doğru ve yerinde kullanma
5. Müziksel yazma
6. Müziksel okuma (solfej)
7. Müziksel algılama
8. Müziksel işitme (dikte yapma)
9. Tonalite ve modalite (makam tanıma)
10. İcra (yorumlama)
11. Analitik düşünme
12. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
13. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma
14. İş birliği
15. Zaman yönetimi

TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENME-ÖĞRETME YAKLAŞIMI

Öğrenmeyi etkileyen en önemli faktör öğrencinin mevcut bilgi birikimidir. Bu ortaya çıkarılıp ona göre öğretim planlanmalıdır. Öğrenme anlamlı olmalıdır. Yeni öğrenilecek kavram, bilgi ve ilkeler daha önceki bilgilerle ilişkilendirilmelidir. Öğrencinin öğrendiği ilkeyi veya bilgiyi farklı durumlara ve problemlere uygulayabilmesine olanak sağlanmalıdır. Yeni konunun ana ilkeleri çeşitli örneklerle uygulatılarak öğrencinin birleştirme, kaynaştırma ve bağdaştırma yapması sağlanmalıdır. Anlatım yönteminin yanında derslerde soru cevap ve tartışma tekniklerinin kullanılması önemlidir. Öğretmen, öğrencinin bilgiyi anlamasını sağlamak için daha önce öğrendikleriyle yeni bilgilerini birleştirilmesine yardım etmelidir. Öğrenciler konunun temel yapısını (kavramları, ilkeleri) tümevarım yoluyla keşfederler. Bu amaçla öğretmen öğrencilere çok fazla örnek sunmalıdır. Öğrenci bu özel örneklerdeki benzerlik ve farklılıkları gözleyerek, inceleyerek genel yapıyı keşfetmelidir. Öğrencilerin temel yapıları keşfedebilmeleri için öğrenme sürecine aktif katılmaları gerekir. Öğrenciyi harekete geçiren en önemli güdü merak, başarılı olma ve birlikte çalışmadır. Bu bakımdan öğretmen öğrencinin anlama, keşfetme merakını giderme isteğini yönlendirmeli ve teşvik etmelidir. Öğrenciler kendilerinin başarılı ve yeterli oldukları alanlara daha çok ilgi duyarlar. O nedenle sınıfta öğrencilerin başarıma güdüsü doyurulmalıdır. Öğretmen, öğrencinin kendi kendini denetleyebilecek ve dıştan etki olmadan içten gelen bir istekle öğrenmeyi pekiştirmesini sağlamalıdır. Öğrencilerin, bir problemi kendi başlarına çözmeleri, yeni bir bilgiyi kendi kendilerine bulmaları birer pekiştireç rolü oynar. Öğrenme - öğretme sürecinde öğrenme güçlük ve eksikliklerini tespit edici çalışmalar yapılmalı ve bunlar bir sonraki konuya geçmeden önce tamamlanmalıdır.

Sınıf ortamı, öğrencileri öğrenmeye motive etmek ve öğrencilerin konuya ilgisini çekmek için öğrenmeye uygun olarak düzenlenmelidir. Bu düzenlemenin nasıl olacağına öğretmen ve öğrenciler birlikte karar vermelidir. Öğrencilerin yeni öğrendikleri ile geçmiş yaşantılarında kazandıkları bilgileri bütünleştirmeleri ve bilgiyi anlamlandırmaları için anlamlandırma ve örgütleme stratejilerinden yararlanılabilir. Bu amaçla proje çalışmaları, tasarımıyarak öğrenme, öğreterek öğrenme, işbirlikli öğrenme yöntem ve teknikleri kullanılabilir. Eğitim ortamı, öğrencilerin öğrenme ortamıyla daha fazla etkileşimde bulunmalarına, dolayısıyla zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Böylece öğrenciler, daha önceki öğrendiklerini sınama, yanlışlarını düzeltme ve hatta önceki bilgilerinden vazgeçerek yerine yenilerini koyma fırsatı elde edeceklerdir. Öğretmen, öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun seçenekler sunmalı, yönergeler vermeli ve her öğrencinin kendi kararını kendisinin oluşturmasına yardımcı olmalıdır.

Programın uygulanmasında öğretmen tek bir öğrenme-öğretme stratejisi belirlemek zorunda değildir. Kazanımların içeriği ve öğrenciye kazandırılması hedeflenen becerilere bağlı olarak farklı öğrenme-öğretme stratejileri (buluş yoluyla öğrenme, sunuş yoluyla öğrenme, araştırma yoluyla öğrenme, tam öğrenme, iş birlikli öğrenme, yapılandırmacı öğrenme), yöntem ve teknikleri dengeli ve amacına uygun şekilde birlikte kullanılabilir.

TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Müzik öğrenimi ve öğretimi geliştirmek, yıl boyunca öğrencinin gösterdiği müzik gelişimini kavramak için müzik öğreniminin değerlendirilmesi ve ölçme sonunda elde edilen verilerin analizi oldukça önemlidir. Çeşitli ve çok sayıda ölçme aracı kullanılarak sistematik olarak yapılan değerlendirme sonuçları, sadece not vermek için değil; öğrencilere performansları hakkında geri bildirim verme, öğrencileri gösterebilecekleri en üst performans seviyesine ulaştırmak için motive etme, öğretim etkinliklerinin ve öğretim programının etkililiğini belirleme amacıyla kullanılabilir. Yapılan değerlendirme çalışmalarının sürekli olması önemlidir. Öğretim öncesinde yapılan değerlendirme, öğrenci hakkında bilgi edinilmesini ve öğrenme hedeflerinin belirlenmesini; öğretim sırasında yapılan değerlendirme, öğrenci ve öğretmene geri bildirim verilmesini; öğretim sonunda yapılan değerlendirme ise öğrenme hedeflerinin karşılanıp karşılanmadığı ve belirli alanlarda değişiklik yapılması gerekip gerekmediği hakkında karar vermeyi sağlayacaktır. Değerlendirme çalışmaları, farklı öğrenci yetenek ve beceri düzeylerinin yanı sıra okul ve sınıf ortamı göz önünde bulundurularak hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.

Değerlendirme çalışmaları; öğretim programında belirtilen kazanım, hedef ve amaçlarla örtüşmelidir. Kullanılacak ölçme aracı ve değerlendirme yaklaşımı, ölçülmek istenen becerilere ve değerlendirme sonuçlarının hangi amaçla kullanılacağına bağlı olarak belirlenmelidir. Psikomotor ve duyuşsal alanlara ilişkin kazanımların değerlendirilmesinde, dereceli puanlama anahtarı ya da derecelendirme ölçekleri şeklinde tasarlanmış gözlem formlarının yanı sıra öz ve akran değerlendirme formları kullanılabilir. Bilişsel ve psikomotor alanlara ilişkin kazanımların değerlendirilmesinde, bireysel ya da grup çalışması şeklinde tasarlanmış proje ve performans çalışmaları kullanılabilir.

Değerlendirme sonrasında performansları hakkında verilen yapıcı geri bildirimler; öğrencilerin neyin önemli olduğunu, neyin öğretilmeye çalışıldığını ve hangi alanda gelişmek için çaba sarf etmeleri gerektiğini kavramalarını sağlayacaktır.

TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

1. Bu programın uygulanması, ders saati ile sınırlı kalmamalıdır. Öğretmen ile öğrenci çeşitli zaman diliminde küçük gruplar hâlinde solfej ve usul çalışmalarını tekrarlamalıdır.
2. Ders, toplu olarak işleneceğinden her öğrencinin öğrenme ve ilerleme düzeyi aynı olmayabilir. Bu nedenle öğretmen, sınıf seviyesinin gerisinde kalmış öğrencileri tespit etmeli ve benzer seviyedeki öğrencilere ek çalışma programları uygulamalıdır.
3. Türk Sanat Müziği Teori ve Uygulaması Dersi, kısmen basit eserlerden başlamakta ve belli bir düzen dâhilinde ilerlemektedir. Kazanımlarda verilen makamlara ek olarak öğrenci seviyesine uygun eserlerin seçimine öğretmen karar verebilir. Ders kitabının dışında, farklı nota neşriyatından, ses ve görüntü kayıtlarından faydalanılabilir.
4. Programda yer alan ünitelerin eksiksiz işlenmesi şartıyla konu içeriğinde takdim tehir yapılabilir.
5. Programın işlenişi sırasında öğrencilerin akademik, zihinsel, sosyal, bedensel yetileri ve bireysel farklılıkları dikkate alınmalıdır.
6. Verilen konular basit düzeyden üst düzeye doğru ilerlemektedir. 9 ve 10. sınıflarda uygulanacak olan programın ilk kısmında asıl amaç, öğrenciyi geleneksel makamlarımız ekseninde klasik saz eserlerini icra ettirme yeteneğine hızlı bir şekilde kavuşturmak olduğundan matematiksel zekâ ekseninde bir öğrenme-öğretme yaklaşımı tercih edilmelidir.
7. Seçilecek örnek eserlerde, klasik ekol sahibi üstatların eserlerine ağırlıklı olarak yer verilmelidir. Öğrenci bir sanatkar adayı olarak düşünülmesi ve program boyunca takip edilmelidir. Öğretilecek örnek eser, sadece notalarının okunmasından ibaret olmamalı aynı zamanda eserin bestekârı, yazıldığı dönem, tavır ve ekolü gibi daha pek çok özellik öğrenciye verilmelidir.
8. Öğrenciler müzikte öğrendiklerini diğer konu alanlarına uygulayabilirler. Doğru şartlar altında hayat boyu öğrenme ve kariyer becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayacak yaratıcı yetlilikler ve beceriler edinebilirler. Müzik öğrenimi bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerin edinilmesini gerektirir. Bu bakımdan öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumları ilişkilendirmelerine olanak sağlayacak etkinlikler tasarlanmalı ve uygulanmalıdır.
9. Müzik manevi, kültürel ve evrensel değerlerin sanat yoluyla aktarılmasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu bakımdan öğrenme sürecinde programda yer alan üniteler ve kazanımlarla ilişkilendirilerek tabloda sunulan değerlere ilişkin çalışma ve etkinliklere yer verilmesi önemlidir. Etkinlik ve çalışmalar planlanırken örnek olarak verilmiş konu başlıklarından yararlanılabilir.

Değerler	Konu Başlığı
Vatanseverlik	Milli ve manevi değerleri benimseme
Hoşgörü	İnsanlığa karşı hoşgörü
Alçak gönüllülük	Tevazu
Sevgi	İnsan sevgisi

Bu değerlerin, öğrencilere aktarılabilmesi için öğrenme-öğretme sürecinde kullanılacak ders kitabında etkinlik, çalışma, araştırma konusu veya okuma parçası olarak yer alması sağlanmalıdır.

TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

9 ve 10. sınıflar için geliştirilen programda ünite temelli yaklaşım esas alınmıştır. Programda 9. sınıf düzeyinde dört, 10. sınıf düzeyinde bir ünite yer almaktadır. Ünitelerin işlenişi sırasında dikkat edilmesi gereken hususlar, açıklamalar veya uyarılar ilgili ünite başlıklarının altında verilmiştir. Kazanımlar; sınıf düzeyi, ünite numarası, konu numarası ve kazanım numarası esas alınarak numaralandırılmıştır. Kazanımlarla ilgili açıklamalar kazanımı izleyen satırda italik yazı karakteriyle ifade edilmiştir.

Kazanımların yapısı aşağıda şematik olarak gösterilmiştir.

Sınıf Düzeyi	Ünite no.	Konu no.	Kazanım no.	Kazanım İfadesi	Kazanım Açıklaması
9.4.1.5.				Çargâh, mahur ve acemaşiran makamlarındaki eserleri usul vurarak okur.	<i>Çargâh makamı anlatıldıktan sonra aynı dizi ile oluşturulan acemaşiran ve mahur makamları verilmelidir.</i>

TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE VE SÜRELERİ

9. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Perde, Aralık, Dörtlü ve Beşliler	7	8	11,1
Usuller	14	8	11,1
Makamların Oluşumu	11	10	13,8
Makamlar	30	46	63,8
TOPLAM	62	72	100

10. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Makamlar	45	72	100
TOPLAM	45	72	100

9. SINIF TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

9.1. PERDE, ARALIK, DÖRTLÜ VE BEŞLİLER

Ünite Açıklaması: Türk sanat müziği teorisine yeni başlayanlar için 24 eşit olmayan aralıklı ses sisteminin temelleri ile başlamak ağır olacağından tümevarım yöntemi uygulanarak sistem bütününe ulaşılması sağlanmalıdır. Bu nedenle ilk derslere, sistemde ana dizi olarak kabul edilen çargâh makamı dizisinin ana perdeleri ve bu perdelerin aralık değerleri ile başlanmalıdır.

9.1.1. Perde ve Aralık Kavramı, Koma Değerleri, Harf Sembolleri

- 9.1.1.1. Çargâh makamı dizisindeki perdeleri tanıır.
- 9.1.1.2. Hüseyinâşiran-acemaşiran perdelerinin aralık değerinin 4 koma olduğunu kavrar.
- 9.1.1.3. Buselik-çargâh perdelerinin aralık değerinin 4 koma olduğunu kavrar.
- 9.1.1.4. Diğer perdelerin aralık değerini gösterir.
- 9.1.1.5. 4 komalık aralığın B, 9 komalık aralığın T harfiyle gösterildiğini kavrar.

9.1.2. Koma Cetveli ve Tablosu

- 9.1.2.1. Koma cetvelindeki Türk sanat müziği değiştirici işaretleri, harf karşılıkları ve koma değerlerini açıklar.
- 9.1.2.2. Koma cetveli ve tablosu ile ilgili hazırlanmış alıştırmaları çözer.

9.2. USULLER

9.2.1. 2 Zamanlıdan 7 Zamanlıya Kadar Usuller

- 9.2.1.1. Nim sofyan usulünde yazılmış ezgileri usul vurarak okur.
- 9.2.1.2. Semai usulünde yazılmış ezgileri usul vurarak okur.
- 9.2.1.3. Sofyan usulünde yazılmış ezgileri usul vurarak okur.
- 9.2.1.4. Türk aksağı usulünde yazılmış ezgileri usul vurarak okur.
- 9.2.1.5. Yürük semai usulünde yazılmış ezgileri usul vurarak okur.

9.2.2. 8 Zamanlıdan 10 Zamanlıya Kadar Usuller

- 9.2.2.1. Devrihindi usulünde yazılmış ezgileri usul vurarak okur.
- 9.2.2.2. Devrituran usulünde yazılmış ezgileri usul vurarak okur.
- 9.2.2.3. Düyek usulünde yazılmış ezgileri usul vurarak okur.
- 9.2.2.4. Müsemmen usulünde yazılmış ezgileri usul vurarak okur.
- 9.2.2.5. Aksak usulünde yazılmış ezgileri usul vurarak okur.
- 9.2.2.6. Oynak usulünde yazılmış ezgileri usul vurarak okur.
- 9.2.2.7. Raks aksağı usulünde yazılmış ezgileri usul vurarak okur.
- 9.2.2.8. Aksak usulünde yazılmış ezgileri usul vurarak okur.
- 9.2.2.9. Curcuna usulünde yazılmış ezgileri usul vurarak okur.

9.3. MAKAMLARIN OLUŞUMU

9.3.1. Basit Makamları Oluşturan Dörtlü-Beşliler ve Göçürme Çalışmaları

- 9.3.1.1. Basit makamların oluşmasındaki temel mantığı açıklar.
- 9.3.1.2. Basit makamları oluşturan dörtlü ve beşlileri eksiksiz sayar.
- 9.3.1.3. Basit dörtlü-beşlilerin kalıplarını başka perdeler üzerine göçürme alıştırmalarını çözer.
- 9.3.1.4. Basit dörtlü ve beşlileri seslendirir.

9.3.2. Özel Dörtlü ve Beşlilerde Kalıplar ve Göçürmeler

- 9.3.2.1. Özel dörtlü ve beşlilerin adlarını açıklar.
- 9.3.2.2. Özel dörtlü ve beşlilerin kalıplarını açıklar.
- 9.3.2.3. Özel dörtlü ve beşlileri başka perdeler üzerine göçürür.
- 9.3.2.4. Özel dörtlü ve beşlileri seslendirir.

9.3.3. Türk Müziğinde Makam Kavramı ve Makam Türleri

- 9.3.3.1. Makam teriminin kökenini açıklar.
- 9.3.3.2. Müzik terimi olarak makamın anlamını açıklar.
Makam terimi açıklanırken sözlük anlamı vurgulanmalıdır.
- 9.3.3.3. Türk müziğindeki makam türlerini ifade eder.

9.4. MAKAMLAR

9.4.1. Çargâh, Mahur ve Acemaşiran Makamı

- 9.4.1.1. Çargâh, mahur ve acemaşiran makamlarının hangi dörtlü ve beşlilerden oluştuğunu açıklar.
- 9.4.1.2. Çargâh, mahur ve acemaşiran makamlarının perdelerini sırasıyla sayar.
- 9.4.1.3. Karar, yeden ve güçlü perdelerini söyler.
- 9.4.1.4. Çargâh, mahur ve acemaşiran makamlarında yazılmış seyirleri usul vurarak okur.
- 9.4.1.5. Çargâh, mahur ve acemaşiran makamlarındaki eserleri usul vurarak okur.

Çargâh makamı anlatıldıktan sonra aynı dizi ile oluşturulan acemaşiran ve mahur makamları verilmelidir.

9.4.2. Buselik Makamı

- 9.4.2.1. Buselik makamının hangi dörtlü ve beşlilerden oluştuğunu açıklar.
- 9.4.2.2. Buselik makamının perdelerini sırasıyla sayar.
- 9.4.2.3. Karar, yeden ve güçlü perdelerini söyler.
- 9.4.2.4. Buselik makamında yazılmış seyirleri usul vurarak okur.
- 9.4.2.5. Buselik makamındaki eserleri usul vurarak okur.

9.4.3. Kürdi Makamı

- 9.4.3.1. Kürdi makamının hangi dörtlü ve beşlilerden oluştuğunu açıklar.
- 9.4.3.2. Kürdi makamının perdelerini sırasıyla sayar.
- 9.4.3.3. Karar, yeden ve güçlü perdelerini söyler.
- 9.4.3.4. Kürdi makamında yazılmış seyirleri usul vurarak okur.

9.4.3.5. Kürdi makamındaki örnek eserleri usul vurarak okur.

9.4.4. Rast Makamı

9.4.4.1. Rast makamının hangi dörtlü ve beşlilerden oluştuğunu açıklar.

9.4.4.2. Rast makamının perdelerini sırasıyla sayar.

9.4.4.3. Karar, yeden ve güçlü perdelerini söyler.

9.4.4.4. Rast makamında yazılmış seyirleri usul vurarak okur.

9.4.4.5. Rast makamındaki eserleri usul vurarak okur.

9.4.5. Uşşak Makamı

9.4.5.1. Uşşak makamının hangi dörtlü ve beşlilerden oluştuğunu açıklar.

9.4.5.2. Uşşak makamının perdelerini sırasıyla sayar.

9.4.5.3. Karar, yeden ve güçlü perdelerini söyler.

9.4.5.4. Uşşak makamında yazılmış seyirleri usul vurarak okur.

9.4.5.5. Uşşak makamındaki eserleri usul vurarak okur.

9.4.6. Hüseyini ve Muhayyer Makamları

9.4.6.1. Hüseyini ve muhayyer makamlarının hangi dörtlü ve beşlilerden oluştuğunu açıklar.

9.4.6.2. Hüseyini ve muhayyer makamlarının perdelerini sırasıyla sayar.

9.4.6.3. Karar, yeden ve güçlü perdelerini söyler.

9.4.6.4. Hüseyini ve muhayyer makamlarında yazılmış seyirleri usul vurarak okur.

9.4.6.5. Hüseyini ve muhayyer makamlarındaki eserleri usul vurarak okur.

10. SINIF TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

10.1 MAKAMLAR

10.1.1. Segâh Makamı

- 10.1.1.1. Segâh makamının hangi dörtlü ve beşlilerden oluştuğunu açıklar.
- 10.1.1.2. Segâh makamının perdelerini sırasıyla sayar.
- 10.1.1.3. Karar, yeden ve güçlü perdelerini söyler.
- 10.1.1.4. Segâh makamında yazılmış seyirleri usul vurarak okur.
- 10.1.1.5. Segâh makamındaki eserleri usul vurarak okur.

10.1.2. Hicaz ve Hicaz Hümayun Makamı

- 10.1.2.1. Hicaz ve hicaz hümayun makamlarının hangi dörtlü ve beşlilerden oluştuğunu açıklar.
- 10.1.2.2. Hicaz ve hicaz hümayun makamlarının perdelerini sırasıyla sayar.
- 10.1.2.3. Karar, yeden ve güçlü perdelerini söyler.
- 10.1.2.4. Hicaz ve hicaz hümayun makamlarında yazılmış seyirleri usul vurarak okur.
- 10.1.2.5. Hicaz ve hicaz hümayun makamlarındaki eserleri usul vurarak okur.

10.1.3. Hicaz Uzzal ve Zirgüleli Hicaz Makamları

- 10.1.3.1. Hicaz uzzal ve zirgüleli hicaz makamlarının hangi dörtlü ve beşlilerden oluştuğunu açıklar.
- 10.1.3.2. Hicaz uzzal ve zirgüleli hicaz makamlarının perdelerini sırasıyla sayar.
- 10.1.3.3. Karar, yeden ve güçlü perdelerini söyler.
- 10.1.3.4. Hicaz uzzal ve zirgüleli hicaz makamlarında yazılmış seyirleri usul vurarak okur.
- 10.1.3.5. Hicaz uzzal ve zirgüleli hicaz makamlarındaki eserleri usul vurarak okur.

10.1.4. Karcığar Makamı

- 10.1.4.1. Karcığar makamının hangi dörtlü ve beşlilerden oluştuğunu açıklar.
- 10.1.4.2. Karcığar makamının perdelerini sırasıyla sayar.
- 10.1.4.3. Karar, yeden ve güçlü perdelerini söyler.
- 10.1.4.4. Karcığar makamında yazılmış seyirleri usul vurarak okur.
- 10.1.4.5. Karcığar makamındaki eserleri usul vurarak okur.

10.1.5. Saba Makamı

- 10.1.5.1. Saba makamının hangi dörtlü ve beşlilerden oluştuğunu açıklar.
- 10.1.5.2. Saba makamının perdelerini sırasıyla sayar.
- 10.1.5.3. Karar, yeden ve güçlü perdelerini söyler.
- 10.1.5.4. Saba makamında yazılmış seyirleri usul vurarak okur.
- 10.1.5.5. Saba makamındaki eserleri usul vurarak okur.

10.1.6. Nihavent Makamı

- 10.1.6.1. Nihavent makamının hangi dörtlü ve beşlilerden oluştuğunu açıklar.
- 10.1.6.2. Nihavent makamının perdelerini sırasıyla sayar.
- 10.1.6.3. Karar, yeden ve güçlü perdelerini söyler.
- 10.1.6.4. Nihavent makamında yazılmış seyirleri usul vurarak okur.
- 10.1.6.5. Nihavent makamındaki eserleri usul vurarak okur.

10.1.7. Hicazkâr Makamı

- 10.1.7.1. Hicazkâr makamının hangi dörtlü ve beşlilerden oluştuğunu açıklar.
- 10.1.7.2. Hicazkâr makamının perdelerini sırasıyla sayar.
- 10.1.7.3. Karar, yeden ve güçlü perdelerini söyler.
- 10.1.7.4. Hicazkâr makamında yazılmış seyirleri usul vurarak okur.
- 10.1.7.5. Hicazkâr makamındaki eserleri usul vurarak okur.

10.1.8. Kürdilihicazkâr Makamı

- 10.1.8.1. Kürdilihicazkâr makamının hangi dörtlü ve beşlilerden oluştuğunu açıklar.
- 10.1.8.2. Kürdilihicazkâr makamının perdelerini sırasıyla sayar.
- 10.1.8.3. Karar, yeden ve güçlü perdelerini söyler.
- 10.1.8.4. Kürdilihicazkâr makamında yazılmış seyirleri usul vurarak okur.
- 10.1.8.5. Kürdilihicazkâr makamındaki eserleri usul vurarak okur.

10.1.9. Hüzzam Makamı

- 10.1.9.1. Hüzzam makamının hangi dörtlü ve beşlilerden oluştuğunu açıklar.
- 10.1.9.2. Hüzzam makamının perdelerini sırasıyla sayar.
- 10.1.9.3. Karar, yeden ve güçlü perdelerini söyler.
- 10.1.9.4. Hüzzam makamında yazılmış seyirleri usul vurarak okur.
- 10.1.9.5. Hüzzam makamındaki eserleri usul vurarak okur.